

№ 38 (2025) С. 139–146
National Academy of Fine Arts and Architecture
Collection of Scholarly Works
«Ukrainian Academy of Art»
ISSN 2411–3034
Website: <http://naoma-science.kiev.ua>

УДК 75.058.071.1(477)"20"Черьомушкіна
ORCID ID: 0000-0002-6855-1920
DOI <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2025-38-16>

Таміла Педан

*аспірантка кафедри теорії та історії мистецтва
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури
pedantamila@gmail.com*

*Науковий керівник — О. Денисюк, кандидатка мистецтвознавства, доцентка
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури*

ТВОРЧИСТЬ МИСТКИНІ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ ОЛЬГИ ЧЕРЬОМУШКІНОЇ В НІМЕЧЧИНІ

Анотація. Метою статті є комплексне дослідження та осмислення творчості Ольги Черьомушкіної як ключового чинника модернізації й переосмислення автентичного петриківського розпису в сучасному мистецькому просторі. **Методи дослідження.** В основу дослідження покладено історико-біографічний метод для простеження життєвого та творчого шляху мисткині, її становлення як професіонала; формально-стилістичний метод, який є центральним для мистецтвознавчої статті й застосовується для детального опису й інтерпретації творів; функціонально-контекстуальний метод для оцінки робіт мисткині не лише як мистецтва, але й як соціального та культурного явища; а також методи узагальнення та інтерпретації для трактування творчості як візуальної метафори зв'язку між історичною спадщиною та сьогоденням. **Результати.** Дослідження простежує еволюцію її мистецького шляху: від послідовного засвоєння класичних канонів до формування унікального авторського почерку, що вирізняється синтезом архаїчних мотивів із новаторськими візуальними рішеннями. Ключовим аспектом є аналіз творчості О. Черьомушкіної як засобу потужної культурної дипломатії та інструменту збереження національної ідентичності в умовах російсько-української війни. Мисткиня рішуче відходить від стереотипного сприйняття петриківського розпису винятково як жанру малої сувенірної форми, розкриваючи його монументальний і сакральний потенціал. Про це свідчать її знакові урбаністичні та сакральні проекти. Значну увагу зосереджено на експериментальному підході художниці, що виявився у створенні великоформатних артінсталяцій (гігантських писанок для київських фестивалів, об'ємних бетонних конструкцій «Тетрапод»), які переносять традиційну орнаментику в простір сучасного лендарту та міського середовища. **Висновки.** Дослідження творчості О. Черьомушкіної засвідчує її роль як каталізатора модернізації петриківського розпису, перетворюючи його з етнографічного явища на актуальну мистецьку практику. Мисткиня кардинально розширює жанрово-стилістичні межі традиції, трансформуючи камерний сувенірний розпис у монументальні та сакральні форми (урбаністичні інтервенції, храмові розписи). Її діяльність виконує стратегічну функцію культурної дипломатії, утверджуючи українську ідентичність у європейському мистецькому просторі. Завдяки інтеграції орнаментики в новітні медіа (інсталяції, артоб'єкти) О. Черьомушкіна забезпечує діалог між архаїкою та сучасним глобальним мистецтвом.

Ключові слова: петриківський розпис, майстри петриківки, митці петриківського розпису, українська діаспора, мистецтво, творчість Ольги Черьомушкіної, творчість за кордоном.

THE ART OF PETRYKIVKA PAINTER OLHA CHEROMUSHKINA IN GERMANY

Tamila Pedan

*Postgraduate Student at the Department of Theory and History of Art
National Academy of Fine Arts and Architecture
pedantamila@gmail.com*

*Scientific Supervisor — O. Denysiuk, PhD, Associate Professor
National Academy of Fine Arts and Architecture*

Abstract. The objective of this article is a comprehensive study and conceptualization of Olha Cheromushkina's oeuvre as a key factor in the modernization and reinterpretation of authentic Petrykivka painting within

the contemporary art space. Research Methodology. The study is grounded in the historical-biographical method to trace the artist's life and creative path, as well as her formation as a professional; the formal-stylistic method, which is central to art historical articles, used for the detailed description and interpretation of artworks; the functional-contextual method to evaluate the artist's works not only as art but also as a social and cultural phenomenon; and methods of generalization and interpretation to treat her creativity as a visual metaphor for the connection between historical heritage and the present. **Results.** The study traces the evolution of her artistic journey: from the consistent assimilation of classical canons to the formation of a unique authorial style characterized by the synthesis of archaic motifs with innovative visual solutions. A key aspect is the analysis of Cheromushkina's work as a means of powerful cultural diplomacy and a tool for preserving national identity amidst the Russian-Ukrainian war. The artist decisively departs from the stereotypical perception of Petrykivka exclusively as a genre of small-scale souvenir forms, revealing its monumental and sacral potential. This is evidenced by her significant urban and sacral projects. Considerable attention is paid to the artist's experimental approach, manifested in the creation of large-format art installations (giant pysanky for Kyiv festivals, volumetric concrete "Tetrapod" structures), which translate traditional ornamentation into the space of contemporary land art and the urban environment.

Conclusions. The study of Olga Cheromushkina's oeuvre attests to her role as a catalyst for the modernization of Petrykivka painting, transforming it from an ethnographic phenomenon into a contemporary artistic practice. The artist radically expands the genre and stylistic boundaries of the tradition, transmuting small-scale souvenir painting into monumental and sacral forms (urban interventions, church murals). Her work serves a strategic function of cultural diplomacy, asserting Ukrainian identity within the European space. By integrating traditional ornamentation into new media (installations, art objects), Cheromushkina facilitates a dialogue between the archaic and contemporary global art.

Key words: Petrykivka painting, Petrykivka masters, artists of Petrykivka painting, Ukrainian diaspora, art, creative work of Olha Cheromushkina, art abroad.

Постановка проблеми. Українське мистецтво завжди було важливою складовою національної культури, не просто втіленням естетики чи культурної самобутності. Сьогодні це потужний голос, який звучить далеко за межами України, несучи правду про боротьбу та незламність українського народу. У час, коли Україна протистоїть російській агресії, її мистецтво набуває ще глибшого значення: воно стає засобом культурної дипломатії та формою самоідентифікації у світі. Кожна робота, кожна виставка – це можливість нагадати світові, що Україна живе й творить в умовах війни, осмислює свою реальність через мистецтво та не дозволяє війні залишатися безголосогою – прихованою фігурою у величезному всесвіті соціокультурного життя. У цій статті проаналізовано значення дослідження й збереження петриківського розпису за межами України на прикладі творчості мисткині О. Черьомушкіної, яка мешкає в Німеччині, бере участь у благодійних аукціонах та сприяє утвердженню культурного іміджу українського декоративного мистецтва за кордоном.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи творчість митців петриківського розпису, варто звернутися до фундаментальних наукових праць Н. Глухенької, яка однією з перших ґрунтовно проаналізувала мистецький розвиток майстрів цього розпису та їхні ранні проекти, зокрема інтер'єрний стінопис [1]. У своїй статті «Сучасний петриківський стінопис» [2] вона детально описала один із перших масштабних розписів, виконаних Т. Патою [3]. У 1935 році художниця отримала замовлення на декорування аудиторії Київського художнього інституту, де створила сімнадцять орнаментальних панно [4].

Згодом, у 1951 році, П. Глущенко, М. Тимченко та сестри Павленко прикрасили стенд книг на виставці в межах Декади української літератури та мистецтва. У цей період митці активно працювали над оздобленням громадських просторів, дотримуючись традиційних художніх прийомів.

У 1978 році вийшов альбом «Федір Панко: декоративний розпис», до якого Н. Глухенька написала вступну статтю [5], де розкрила біографічні відомості про митця, особливості його сюжетних композицій, а також проаналізувала його виставковий досвід 1968–1969 років, коли Українське товариство дружби і культурних зв'язків із зарубіжними країнами організувало показ його творів у десяти країнах світу.

Вагомий внесок у вивчення петриківського розпису зробив дослідник Б. Бутник-Сіверський, який наприкінці 1960-х – початку 1970-х років видав низку альбомів, присвячених декоративному розпису і творчості окремих майстрів. Однією з найвідоміших його праць є альбом «Українське народне мистецтво. Живопис» [6]. Саме він став автором вступної статті до альбому «Марфа Тимченко» [7], детально розглянувши етапи творчого розвитку мисткині, особливості її індивідуального стилю та окреслив її участь у республіканських, всесоюзних і міжнародних виставках з 1949 року.

Ці фундаментальні дослідження переважно висвітлюють творчість митців ХХ ст., тоді як діяльність сучасних майстрів петриківського розпису досі не отримала належного наукового висвітлення, хоча їхня творчість є не лише символом української культури, але й потужним засобом вираження національної ідентичності та

солідарності, особливо в умовах війни. Важливо дослідити, як воєнні обставини впливають на розвиток і поширення петриківки за кордоном, адже це сприятиме не лише підтримці українських художників, а й подальшій популяризації української культури в умовах глобалізації. Таке дослідження матиме вагоме значення як для академічного мистецтвознавства, так і для формування ефективних стратегій культурної дипломатії та зміцнення зв'язків з українською діаспорою.

Метою статті є висвітлення життєвого й творчого шляху Ольги Черьомушкіної — майстрині петриківського розпису, яка не лише зберігає українські традиції, але й адаптує їх до сучасного культурного контексту. Розкрито роль мисткині у поширенні петриківського розпису за кордоном як важливого елементу нематеріальної культурної спадщини України, проаналізовано її внесок у популяризацію українського мистецтва у світі, а також показано, як завдяки наполегливості, таланту й відданості справі можна досягти професійного визнання навіть в умовах війни та вимушеного переїзду. Особливу увагу приділено основним творчим досягненням майстрині, зокрема участі в міжнародних виставках, майстер-класах, проектах із розпису храмів і створенню рекордних артоб'єктів.

Виклад основного матеріалу. О. Черьомушкіна народилася в місті Дніпрі. У 2015 році через війну мисткиня переїхала до Львова, де проживала й творила до 2022 року [8]. У 2022 році через війну художниця переїхала до міста Росток (Німеччина), де не лише продовжує створювати унікальні роботи, але й навчає іноземців мистецтва українського розпису. О. Черьомушкіна бачить свою місію в тому, щоб розвіяти стереотип про петриківку як вид декоративного мистецтва, що слугує винятково для розпису кухонних дощечок, магнітів і брелоків. Майстриня наголошує, що петриківський розпис — це не лише прикрашання дрібної сувенірної продукції, а й давні народні традиції, національний орнамент, який необхідно відроджувати та плекати для наступних поколінь.

Формування творчої особистості О. Черьомушкіної відбувалося на перетині глибоких родинних впливів і цілеспрямованого фахового навчання. Її шлях до петриківського розпису розпочався у ранньому віці завдяки знайомству з майстринею Оксаною в літньому таборі поблизу м. Самар (колишній Новомосковськ). Системне опанування техніки продовжилося під керівництвом досвідчених наставниць у Дніпрі. Професійні навички петриківського розпису О. Черьомушкіна здобула в Петриківському художньому професійно-технічному училищі (СПТУ № 79), отримавши кваліфікацію майстра

розпису по дереву. Становлення її унікального художнього бачення відбувалося через глибоке вивчення творчої спадщини класиків петриківського розпису. Мисткиня наполегливо вивчала репродукції та альбоми видатних майстрів, які стали ключовими орієнтирами для розвитку її професійного стилю, на формування якого вплинули класики петриківського розпису (Ф. Панко, М. Тимченко, Г. Назаренко, Н. Пікуш) та ілюстративні видання з українським народним орнаментом.

Особливої уваги заслуговує робота «Оранта» (іл. 1), у якій О. Черьомушкіна поєднує класичний іконописний канон із петриківською стилізацією. Зберігаючи традиційну молитовну позу Богородиці, художниця пом'якшує аскезу яскравою колористикою та квітковим німбом. Темне тло контрастує з насиченим орнаментом із калини, що водночас символізує родинну пам'ять, незламність і воскресіння, перетворюючи простір навколо Оранти на райський сад та образ України. Обрамлення з фантазійними птахами надає композиції значення національної оберега. Цей твір є маніфестом націоналізації сакрального простору, демонструючи, що петриківська орнаментика здатна виступати мовою глибокої духовності та культурної ідентичності.

Іл. 1. О. Черьомушкіна. Ікона Покрови Божої матері. 2021. [Світлина О. Черьомушкіної]

Багатьом поціновувачам творчості мисткині подобаються її роботи з зображенням

тварин — сов, вовків, воронів. Ілюстрація «Ворон» (іл. 2) є яскравим прикладом новаторської інтерпретації петриківки, в якій художниця відходить від традиційної багатоколірності на користь експресивної монохромної гами в кобальтово-синіх тонах. Поєднуючи народну орнаментику з реалістичною анімалістикою, авторка віртуозно застосовує класичні мазки («зернятко», «перехідний мазок») для відтворення фактури пір'я, наближаючи зображення до гравюрної манери. Багатшаровий синій колір надає композиції містичного настрою та графічної чіткості, підсилюючи символіку мудрості й вічності. Центральний образ Ворона органічно вписаний у вінок із дубового листа, що символізує силу та стійкість. Робота демонструє здатність сучасної петриківки передавати складні емоційні стани та глибоку архетипічну символіку, виходячи поза межі суто декоративного жанру. В улюбленій палітрі майстрині переважають сірий і червоний, проте її експерименти охоплюють як теплі, так і холодні відтінки залежно від настрою. До улюблених художніх прийомів належать портрети, виконані у стилі петриківки, де контури постатей декоровано традиційними квітами.

Іл. 2. О. Черьомушкіна. Ворон. 2024.
[Світлина О. Черьомушкіної]

Наприклад, портрет Лесі Українки (іл. 3), виконаний О. Черьомушкіною, є не просто декоративною стилізацією, а спробою монументалізації образу видатної поетеси через універсальну мову українського орнаменту. Цей портрет посідає центральне місце у творчості

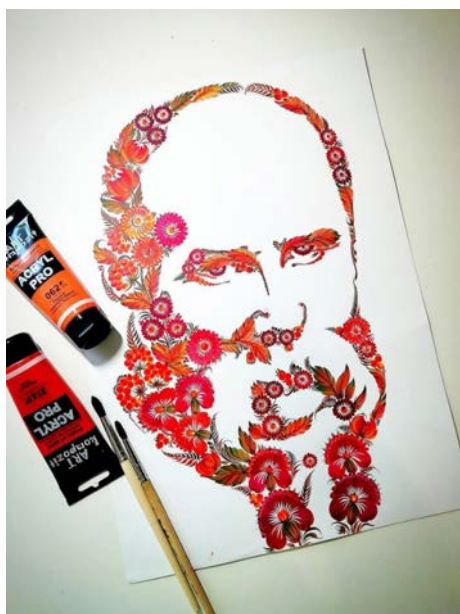
мисткині — зберігає впізнаваність рис та меланхолійно-напружений вираз обличчя, що характерний для класичних зображень письменниці. Водночас фігура та елементи одягу м'яко інтегровані в орнаментальне середовище, з уникненням жорсткого реалізму. Художниця використовує темний контур, щоб надати обличчю графічної чіткості, контрастуючи з буйством фарб навколо. Образ оточений густим, життєствердним вінком або фризом із традиційних мотивів петриківки. У роботі домінують символи безсмертя та чистоти: лілії, маки та фантазійні «кучеряві» квіти. Повний спектр кольорів (червоний, жовтий, зелений) створює яскравий контраст між внутрішнім, інтелектуальним світом поетеси та багатством української природи. Для О. Черьомушкіної орнамент не лише декор, але й емоційне тло: пишні, радісні квіти петриківки стають візуальним коментарем до внутрішньої сили та незламності духу Лесі Українки, чия творчість була сповнена боротьби та національної ідеї.

Іл. 3. О. Черьомушкіна. Портрет Лесі Українки. 2021. [Світлина О. Черьомушкіної]

Ще один портрет у виконанні художниці присвячений відомому українському поетові Тарасу Шевченку (іл. 4). Художниця відходить від традиційного реалістичного зображення Кобзаря, створюючи асоціативний, метафоричний образ, у якому портрет формується виключно через флоральні орнаменти. Ключова особливість полягає в тому, що портрет не намальований, а створений сукупністю

петриківських елементів. Основні риси обличчя поета (очі, ніс, вуса, борода) формуються завдяки скупченню квітів і листя, їхній формі та динаміці. Біле тло виконує роль «тіла», а квіти — роль «контуру» та «текстури», надаючи роботі графічної легкості та візуальної інтелектуальності. О. Черьомушкіна застосовує теплу, життєствердну гаму з домінуванням червоного, помаранчевого та соковитого рожевого. Така палітра, насичена символами життєвої сили, вогню та пристрасті, перетворює зазвичай суворий образ Пророка на динамічний символ незламного українського духу. Вона унікає мотивів скорботи, акцентуючи увагу на життєдайній енергії Кобзаря. Художниця майстерно застосовує класичні мазки для створення деталей: «перехідний мазок» формує пелюстки квітів, а тонкі «пір'ясті» елементи та дрібні ягідні мотиви створюють текстуру бороди та вус, надаючи їм органічної природності. Цей портрет є потужним культурним маніфестом, що стверджує: Тарас Шевченко — це не просто історична постать, а жива, органічна частина української природи та культури. Поєднання його образу з петриківкою, однією з найбільш впізнаваних форм українського народного мистецтва, символізує вічне відродження та незнищеність української національної ідеї, яку втілював поет.

Іл. 4. О. Черьомушкіна. Портрет Тараса Шевченка. 2021. [Світлина О. Черьомушкіної]

Якщо вдивлятися в роботи детальніше, можна побачити дрібні класичні мазки петриківського розпису, «вигнуті зернятка» з легкими зернистими нашаруваннями — «перехідними

мазками» дрібних хвостиків. Подібні художні засоби додають її роботам філігранності та вираженості. Зображуючи відомих діячів, мисткиня прагне привернути увагу всесвітньої спільноти до видатних постатей української культури, а мистецтво в цьому випадку є дієвим інструментом популяризації.

Її роботи вирізняються унікальним стилем, у якому класичний петриківський розпис поєднується із сучасними художніми формами. О. Черьомушкіна часто звертається до монохромної гами, надаючи композиціям глибини й виразності. Темні відтінки вона майстерно застосовує для створення об'ємності та фактурності зображень. Твори художниці сповнені дрібних деталей і декоративних елементів, адже кожна пелюстка чи пір'їнка промальовані з високою точністю, що засвідчує високий рівень майстерності.

О. Черьомушкіна брала активну участь у масштабних мистецьких проєктах в Україні. Серед її робіт можна виокремити розпис фонтану та бетонного паркану навколо бази батальйону «Азов» в Урзуфі завдовжки 133 метри (іл. 5). Розпис, виконаний на бетонній огорожі військової бази, є винятковим прикладом синтезу народного декоративного мистецтва та мілітарно-урбаністичного простору. Ця робота є значною мистецькою інтервенцією, яка переводить традиційну естетику петриківки на рівень соціально значущого монументального живопису. Художниця використала стрічковий (фризовий) принцип композиції, властивий класичному настінному розпису. Масштабний горизонтальний фриз, розташований у центральній частині огорожі, візуально розчленовує монотонну площину бетону та підкреслює її протяжність. Верхня й нижня частини композиції обрамлені тонкими, динамічними гірляндами з ягідних мотивів і листя, що надає загальній структурі ритмічності та завершеності. О. Черьомушкіна використовує повну, яскраво насичену палітру, характерну для класичної петриківки. У розписі домінують червоні, жовті, помаранчеві та рожеві відтінки, що символізують життєву силу, енергію та плодючість. Насичений червоний колір великих центральних квітів-цибулин (маків, півоній) є не лише декоративним елементом, але й потужним символом енергії та пристрасті. Основним мотивом є велика фантастична квітка — серцевина петриківського орнаменту, оточена пуп'янками, складним листям та традиційними ягодами калини. Ці флоральні мотиви в контексті військової бази набувають

символіки оберіга, процвітання та незламності української землі й життя. Розпис на захисній огорожі створює контраст між жорсткістю військової інфраструктури (колючий дріт, бетон) та непереборною життєствердністю народного мистецтва. Цей естетичний контрапункт є потужним повідомленням, що утверджує пріоритет краси, культури та мирного життя навіть у зоні прямого протистояння.

Іл. 5. Розпис О. Черьомушкіної на паркані бази батальйону «Азов» в Урзуфі. 2014.
[Світлина О. Черьомушкіної]

Таким чином, петриківка на цій огорожі функціонує як візуальний маніфест української ідентичності та символ непокори. Розписавши паркан батальйону «Азов», мисткиня встановила рекорд Гіннеса та отримала спеціальну відзнаку. Вона також співпрацювала з мережею ресторанів «Гуси-Лебеді», розписуючи глечики та інші предмети інтер'єру, та здійснила художнє оформлення пансіонату «Світлана».

У 2012 році мисткиня взяла участь в арт-проекті «Моя стихія», присвяченому створенню артінсталяцій з об'ємних бетонних конструкцій («Тетрапод»). У 2017–2019 роках О. Черьомушкіна реалізувала серію артінсталяцій гігантських писанок для «Фестивалю писанок» у Києві. У 2020 р. мисткиня виконала розписи маріупольських храмів — церкви Святого Петра Могили та собору Успіння Пресвятої Богородиці Православної церкви України (іл. 6). Роботи було розпочато до річниці визволення Маріуполя: художниця створила авторські ескізи, і розписала храми акриловими фарбами, після чого малюнок покрила лаком [9].

Іл. 6. Розпис О. Черьомушкіної на стінах храму Петра Могили в Маріуполі. 2020.
[Світлина О. Черьомушкіної]

Цікавим є те, що в Україні існують храми, частково оздоблені петриківським розписом, наприклад, церква Святого Юрія в Києві, церква Святого Пантелеймона у Львові та церква Святого Спиридона Тримифунтського Чудотворця у Дніпрі. Але маріупольські храми стали першими, де екстер'єр був повністю розписаний петриківкою. Розпис фасаду храму Святого Петра Могили в Маріуполі є знаковою мистецькою інтервенцією, що переводить автентичну петриківську традицію з площини декоративно-прикладного мистецтва у сферу сакральної монументалістики. Цей проєкт інтегрує національну народну орнаментику в архітектуру культової споруди Православної церкви України.

Художниця застосувала фронтально-архітектурний підхід, перетворивши розпис на контурне обрамлення архітектурних елементів храму. Петриківські мотиви функціонують тут як візуальна літургійна стрічка, що акцентує вертикальні осі та склепінчасті форми. О. Черьомушкіна свідомо обрала монохромну гаму з домінуванням насичених відтінків кобальтово-синього та блакитного кольорів. Такий вибір означає відхід від традиційної яскравої багатобарвності петриківки, однак він виправданий сакральним контекстом і необхідністю гармонійного контрасту з білим тлом фасаду. Синій колір, асоціюючись із небесною чистотою, духовністю та образом Богородиці, надає розпису глибини й медитативного

звучання. Орнаментальні композиції формуються з ритмічних квіткових-ягідних мотивів, характерних для петриківського розпису: стилізованих ягід, «пуп'янків» і крилатого листа. Вони розташовані щільною, проте водночас легкою стрічкою навколо віконних прорізів, арок та під карнизами. Використання традиційної флоральної символіки в сакральному просторі перетворює народний орнамент на візуальний образ Дерева життя та райського саду, символізуючи відродження, вічність і благодать.

За цей проєкт О. Черьомушкіна отримала диплом Книги рекордів України. У храмі Святого Петра Могили в Маріуполі було створено український культурний центр, де діяла школа бандури та українського живопису ім. Василя Сліпака для дітей і дорослих. Картини на стіни створювали українські художниці, серед яких була й О. Черьомушкіна.

З огляду на окупацію Маріуполя та тотальну політику культурної й історичної зачистки на тимчасово окупованих територіях, доля цього унікального зразка сакральної петриківки залишається невідомою. Існує висока ймовірність, що цей національно-ідентифікаційний розпис було знищено або, найімовірніше, замальовано окупаційною владою. Цей акт є прямою реплікою методів культурного пригнічення та стирання ідентичності, які вже застосовувалися щодо українського народного мистецтва в радянські часи. Тоді петриківський розпис та інші форми народного мистецтва систематично намагалися або ідеологізувати, або звести до рівня етнографічного сувеніра, позбавляючи їх монументальності та глибинного національного змісту.

У 2020 році мисткиня брала участь у виставці «Пори року» у Львові та Маріуполі, з яким вона не поривала зв'язку і намагалася до останніх днів додавати свої фарби у буденне життя українського Маріуполя.

З 2022 року О. Черьомушкіна проживає в Німеччині, де активно ділиться своїм мистецтвом із місцевими жителями. У творчому просторі «Zukunftsladen» щонеділі проводить майстер-класи, навчаючи всіх бажаючих азів петриківського розпису [10]. Її учні з ентузіазмом сприймають яскраві українські мотиви, а їхні перші роботи часто стають справжніми витворами мистецтва. Частину коштів від продажу своїх робіт мисткиня спрямовує на благодійність: зокрема, на закупівлю медичного обладнання для українських лікарень та допомогу військовим. У 2022 році художниця також

розробила орнаменти для волонтерського проєкту — створення календаря від імені німецької української діаспори в м. Росток (Німеччина). У березні-квітні 2023 року О. Черьомушкіна презентувала виставку великодніх писанок у Petrikirche (церква Святого Петра у м. Росток). У червні 2023 року відбулося відкриття виставки «Дякую Росток» у м. Росток, де проживає мисткиня.

19 березня 2023 року художниця представила свої роботи на виставці «Women's Power» (Жіноча сила) у Galerie Güstrow (Галерея Гюстров у м. Гюстров, яке входить до складу району м. Росток). 23 червня 2023 року вона презентувала виставку живопису Haus Europa в межах акції «Ніч мистецтв» у м. Росток. 24 травня 2024 року мисткиня презентувала свої роботи на виставці у Nikolaikirche (Миколаївська церква в м. Росток) під час тієї ж акції.

О. Черьомушкіна артикулює інноваційний погляд на петриківський розпис, осмислюючи його не лише як складову традиційної народної культури, а як потужний інструмент культурної дипломатії та міжнародної репрезентації України. Через власну художню практику вона актуалізує самобутність української естетики, сприяючи глибинному розумінню національної ідентичності світовою спільнотою.

Мисткиня демонструє глибоку віру в демократизацію мистецтва та значущість особистої ініціативи у творчому процесі, що яскраво засвідчує її переконання: «Якщо людина хоче навчитися, вона обов'язково досягне успіху, головне — бажання та час». Цей принцип наполегливості й відданості мистецтву став визначальним у її творчій біографії, забезпечивши міжнародне визнання поза межами національного контексту. Творчість художниці постає живою візуальною метафорою зв'язку між історичною спадщиною та сучасністю. Її доробок активно долучається до збереження й примноження культурного багатства України. Як наголошує сама мисткиня, підвищення впізнаваності українського мистецтва у світовому контексті є стратегічно важливим кроком, що безпосередньо привертає увагу міжнародної спільноти до подій в Україні та сприяє формуванню глобальної підтримки.

Головні висновки і перспективи використання результатів дослідження. Творчість О. Черьомушкіної репрезентує петриківський розпис як дієвий інструмент культурної дипломатії та збереження національної ідентичності в умовах глобалізації. Інтегруючи

традицію в європейський культурний простір, зокрема в Німеччині, мисткиня переводить розпис із площини камерного декору у сферу монументального мистецтва, охоплюючи сакральний живопис, книжкову графіку та урбаністичні інсталяції. Її діяльність засвідчує високий адаптаційний потенціал петриківки, де естетична складова органічно поєднується із соціальною місією та волонтерською підтримкою України в умовах війни.

Подальші дослідження будуть спрямовані на поглиблене вивчення ролі українських митців за кордоном у збереженні нематеріальної культурної спадщини України. Зокрема, увагу буде приділено дослідженню творчості інших

майстрів петриківського розпису поза межами України, які популяризують цей вид мистецтва в різних країнах. Окремого розгляду потребує вплив української діаспори на розвиток петриківського розпису, зокрема через вивчення мистецьких ініціатив українців за кордоном, їхньої ролі у підтримці традиційного мистецтва та інтеграції української культури у світовий мистецький контекст. Особливу увагу варто приділити й темі «Мистецтво як інструмент культурної дипломатії», у межах якої доцільно проаналізувати, яким чином українське народне мистецтво, зокрема петриківський розпис, сприяє формуванню позитивного міжнародного іміджу України.

Список використаних джерел

1. Глухенька Н. Петриківські майстри декоративного розпису. Київ : Держ. вид-во образотвор. мистецтва і муз. літ. УРСР, 1959. 23 с.
2. Глухенька Н. Сучасний петриківський стінопис. *Народна творчість та етнографія*. 1963. № 4. С. 79–81.
3. Пата Тетяна : альбом / авт. вступ. ст. та упоряд. Н. О. Глухенька. Київ : Мистецтво, 1973. 93 с.
4. Петриківські розписи : альбом / авт. і упоряд. Н. О. Глухенька. Київ : Мистецтво, 1973. 69 с.
5. Федір Панко. Декоративний розпис : альбом / упоряд. і авт. вступ. ст. Н. О. Глухенька. Київ : Мистецтво, 1978. 77 с.
6. Бутник-Сіверський Б. Українське народне мистецтво. Живопис. Київ : Мистецтво, 1967. 222 с.
7. Марфа Тимченко : альбом / упоряд. і авт. вступ. ст. Б. Бутник-Сіверський. Київ : Мистецтво, 1974. 97 с.
8. Петриківка на ялинці: мисткиня Ольга Черемушкіна створює у Львові унікальні іграшки. *Експрес.Захід*. URL: <https://zahid.espresso.tv/petrikivka-na-yalintsi-mistkinya-olga-cheromushkina-stvoryue-u-lvovi-unikalni-igrashki> Дата публікації: 21.12.2021 (дата звернення: 20.01.2025).
9. Шиян О. Розписати Маріуполь петриківкою. *Ukrainer*. URL: <https://www.ukrainer.net/rozpysaty-mariupol/> Дата публікації: 14.03.2021 (дата звернення: 20.01.2025).
10. Яворська Т. Біженці знайомлять німців з українським народним малярством – «петриківкою». *Експрес.Захід*. URL: <https://zahid.espresso.tv/bizhentsi-znayomlyat-nimtsiv-z-ukrainskim-narodnim-malyarstvom-petrikivkoyu> Дата публікації: 05.04.2022 (дата звернення: 20.01.2025).

References

1. Hlukhenka, N. (1959). *Petrykivski maistry dekoratyvnoho rozpysu* [Petrykivka masters of decorative painting]. Derzh. vyd-vo obrazotvor. mystetstva i muz. lit. URSR [in Ukrainian].
2. Hlukhenka, N. (1963). Suchasnyi petrykivskiy stinopys [Modern Petrykivka mural painting]. *Narodna tvorchist ta etnografia* [Folk art and ethnography], 4, 79–81 [in Ukrainian].
3. Hlukhenka, N.O. [Avt. vstup. st. ta uporiad.] (1973). *Pata Tetiana* [Pata Tetiana] [Album]. Mystetstvo [in Ukrainian].
4. Hlukhenka, N.O. [Avt. ta uporiad.] (1973). *Petrykivski rozpysy* [Petrykivka paintings] [Album]. Mystetstvo [in Ukrainian].
5. Hlukhenka, N.O. [Uporiad. ta avt. vstup. st.] (1978). *Fedir Panko. Dekorativnyi rozpys* [Fedir Panko. Decorative painting] [Album]. Mystetstvo [in Ukrainian].
6. Butnyk-Siverskyi, B. (1967). *Ukrainske narodne mystetstvo. Zhyvopys*. [Ukrainian folk art. Painting]. Mystetstvo [in Ukrainian].
7. Butnyk-Siverskyi, B. [Uporiad. ta avt. vstup. st.] (1974). *Marfa Tymchenko* [Marfa Tymchenko] [Album]. Mystetstvo [in Ukrainian].
8. Ekspreso.Zakhid (2021, Hruden 21). *Petrykivka na yalintsi: mystkynia Olha Cheremushkina stvoriue u Lvovi unikalni ihrashky* [Petrykivka on the Christmas tree: artist Olga Cheremushkina creates unique toys in Lviv]. Retrieved from <https://zahid.espresso.tv/petrikivka-na-yalintsi-mistkinya-olga-cheromushkina-stvoryue-u-lvovi-unikalni-igrashki> [in Ukrainian].
9. Shyian, O. (2021, Berezan 14). *Rozpysaty Mariupol petrykivkoiu* [Paint Mariupol with Petrykivka]. *Ukrainer*. Retrieved from <https://www.ukrainer.net/rozpysaty-mariupol/> [in Ukrainian].
10. Yavorska, T. (2022, Kviten 05). *Bizhentsi znaiomliat nimtsiv z ukrainskym narodnym maliarstvom – «petrykivkoiu»* [Refugees introduce Germans to Ukrainian folk painting – “petrykivka”]. *Ekspreso. Zakhid* [Expresso.Zahid]. Retrieved from <https://zahid.espresso.tv/bizhentsi-znayomlyat-nimtsiv-z-ukrainskim-narodnim-malyarstvom-petrikivkoyu> [in Ukrainian].

Подано до редакції 16.09.2025

Статтю прийнято 19.12.2025

Опубліковано 31.12.2025